

Lidia Derfert-Wolf
Biblioteka Główna Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego w Bydgoszczy
Stowarzyszenie EBIB
lidka@utp.edu.pl

II Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Homo communicativus. Przestrzeń informacyjna współczesnej nauki”

Słowa kluczowe: konferencje bibliotekarskie; informacja naukowa;

Druga edycja Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej „Homo communicativus. Przestrzeń informacyjna współczesnej nauki”¹ została zorganizowana przez Instytut Informatyki i Bibliologii UMK i odbyła się w Toruniu w dniach 25–26 czerwca 2015 r. Celem konferencji było przedstawienie najnowszych badań dotyczących nowych kanałów informacji i komunikacji w nauce i ich wykorzystania, indywidualnej przestrzeni informacyjnej naukowców, zagadnień związanych z oceną publikacji naukowych i naukowych zasobów informacyjnych oraz problemów dotyczących usług informacyjnych i ich zastosowania w różnych dziedzinach nauki.

Uczestnicy konferencji wysłuchali łącznie 26 referatów w sześciu sesjach tematycznych oraz czterech wystąpieniach sponsorów, również związanych z dyskutowanymi zagadnieniami. Prelegenci wywodzili się z dziewięciu uniwersyteckich instytutów/katedr kształcących w zakresie bibliotekoznawstwa i informacji naukowej oraz z czterech bibliotek naukowych.

Pierwszą sesję merytoryczną *Tradycyjne i nowe przestrzenie badawcze bibliologii i informatologii* zainaugurował Wiesław Babik referatem *Ekosystem informacyjny człowieka w 21. wieku*, w którym poza definiowaniem ekosystemu informacyjnego mówił o komercjalizacji i nadmiarze informacji, o dezinformacji oraz potrzebie kształcenia w zakresie ekokultury informacyjnej, wspierającej odpowiedni przekaz i odbiór informacji w komunikacji naukowej. Bożena Koredczuk w referacie *Bibliologia a naukoznawstwo. Wzajemne powiązania i potrzeba współpracy dla społeczeństwa informacji i wiedzy* przedstawiła relacje pomiędzy tymi dwoma dyscyplinami, również w kontekście komunikacji naukowej w środowisku cyfrowym. W kolejnym referacie *„O czym nie można teoretyzować, trzeba opowiedzieć”*, czyli o poszukiwaniu *doxa bibliologii w dorobku prof. Janusza Dunina*, Jacek Ladorucki zaprezentował sylwetkę tego bibliologa wykorzystującego bibliofilskie pasje w swojej pracy badawczej. Monika Halasz-Cysarz w referacie *Etyka informacyjna od bibliotekarstwa po bioinformatykę medyczną* dokonała przeglądu problemów związanych z etyką informacyjną, od narodzin koncepcji, poprzez definicje, aż do wyzwań związanych z jej rozwojem dla bibliotekoznawstwa. Marcin Karwowski zaprezentował wiele interesujących faktów, liczb i analiz w zakresie bibliotekoznawczych grantów badawczych w referacie *Bibliologia i informatologia — obszary badań i ich finansowanie w ramach wybranych konkur-*

¹ Oficjalna strona konferencji: <http://www.inibi.umk.pl/homocommunicativus2/> [dostęp 10.09.2015].

sów NCN. W ostatnim wystąpieniu tej sesji — *Cybertekst i jego cybergatunki w cybernauce* — Marek Nahotko, nawiązując do cybernetyki, omawiał elektroniczne publikacje naukowe w kontekście przestrzeni, w których powstają, ich gatunków, metadanych, a przede wszystkim nowych możliwości i funkcjonalności.

W drugiej sesji pod nazwą *Bibliometryczny aspekt badań bibliologicznych i informatologicznych* wszystkie referentki zaprezentowały wyniki swoich badań, ściśle związanych właśnie z bibliometrią, choć w różnych ujęciach. Ewa Rozkosz w wystąpieniu *Wytwarzanie nierówności w imię równości. Impact Factor w awansach naukowych* przedstawiła na konkretnych przykładach zagrożenia wynikające z wprowadzania minimalnych progów wskaźników Impact Factor i Sumarycznego Impact Factor do kryteriów oceny publikacji przy uczelnianych awansach naukowych. Anna Łach w referacie *Dwa obrazy nauki. Analiza zawartości prasy i bibliometryczna analiza cytowań w badaniach nad źródłami wiedzy* przeanalizowała zawartość tekstów w polskiej prasie (w roku 1975 i 2005) poświęconych nauce i cytowanych w nich publikacjach pod względem kraju pochodzenia cytowań. Z kolei Dominika Czyżak zajęła się analizą dorobku pracowników UMK w świetle danych z InCites, bibliometrycznego narzędzia Web of Science, a wyniki zaprezentowała w referacie *Uniwersytet Mikołaja Kopernika w świetle danych InCites — konkretnie*.

W sesji trzeciej, zatytułowanej *Otwartość czy zamknięcie współczesnej nauki*, referenci skupili się na zagadnieniach związanych z otwartością, zarówno w zakresie dostępu do publikacji, jak również do danych badawczych czy też informacji o projektach. Dominic Mitchell mówił o DOAJ (*You can't measure quality: the perception of low quality in open access and what DOAJ is doing about it*), przedstawiając kryteria jakości czasopism rejestrowanych w tym katalogu oraz zachęcając wolontariuszy z Polski do pracy w DOAJ. Marzena Świgoń w referacie *Udział naukowców w projektach i stażach a dzielenie się wiedzą* omówiła wyniki badań dotyczących wymiany wiedzy i informacji pomiędzy pracownikami naukowo-dydaktycznymi realizującymi granty badawcze oraz uczestniczącymi w stażach naukowych. Adam Jachimczyk przeanalizował ponad 300 baz tworzonych przez instytuty naukowo-badawcze pod kątem otwartości zawartych w nich danych, a wyniki zaprezentował w wystąpieniu „*Open data*”. *Casus polskich instytutów badawczych*, dowodząc m.in., że tylko 65% badanych zasobów dostępnych jest bez ograniczeń. Magdalena Ostrowska przedstawiła *Dedykowane serwisy służące udostępnianiu książek naukowych*, w tym Otwórz książkę i Bibliotekę Otwartej Nauki.

Czwarta sesja — *Naukowiec w przestrzeni wirtualnej* — dotyczyła „obecności” i „widoczności” publikacji pracowników naukowych w sieci, aktywności naukowców w serwisach społecznościowych oraz pokrewnych działań w sieci. Grażyna Piechota w referacie *Przejawy bibliofilstwa w sieci — książek poszukiwanie, kolekcjonowanie, badanie* zaprezentowała funkcjonowanie bibliofilstwa w sieci, zwracając uwagę na tworzenie zasobów i ich promocję. Z kolei Agnieszka Kida-Bosek omówiła sieciowe wersje czasopism literacko-artystycznych w referacie *Prezentacje czasopism literacko-artystyczne w przestrzeni wirtualnej*. Bernardeta Iwańska-Cieślik dokonała analizy stopnia wykorzystania różnych typów sieciowych serwisów (np. bazy dorobku pracowników poszczególnych uniwersytetów, repozytoria instytucjonalne czy dziedzinowe, naukowe serwisy społecznościowe i inne narzędzia Web 2.0) do prezentacji własnego dorobku przez 259 bibliotekoznawców, a wyniki

przedstawiła w referacie *Informacja o nowych publikacjach pracowników polskiej bibliologii i informatologii w przestrzeni sieciowej*. Magdalena Paul przeprowadziła analizę artykułów w naukowych czasopismach bibliologicznych pod kątem afiliacji autorów i wydawcy czasopisma, prezentując sieć kontaktów naukowych i współpracy pomiędzy ośrodkami naukowymi w referacie *Współpraca bibliologicznych ośrodków naukowych w świetle sieciowej analizy publikacji*. Obrady pierwszego dnia zakończyła Lidia Jarska wystąpieniem *Pracownik naukowy w mediach społecznościowych — od popularyzacji nauki do kreowania wizerunku*, w którym przeanalizowała wykorzystanie popularnych portali społecznościowych jako środka komunikacji naukowej.

Drugi dzień konferencji i piątą sesję *Konteksty i narzędzia komunikacji sieciowej* zainaugurowała Katarzyna Materska wystąpieniem *Infonada — przyczynek do ekologii informacji w polskim środowisku naukowym*, zwracając uwagę na pewne utrudnienia dla użytkownika spowodowane wielością baz informacyjnych (np. Polon, Pol-index, Infona, Synat, CEON, Wirtualna Biblioteka Nauki). Zbigniew Osiński w referacie *Historia polski w czasopismach indeksowanych w bazie Scopus* omówił wyniki analizy artykułów indeksowanych w bazie Scopus pod kątem publikacji badaczy zagranicznych na temat historii Polski. Z kolei Tomasz Komedziński przedstawił możliwości zbudowania wspólnej płaszczyzny dla programów badań interdyscyplinarnych i transdyscyplinarnych w referacie *Platforma badawcza dla badań transdyscyplinarnych jako podstawa teoretyczna dla wymiany informacji, wiedzy i doświadczeń*. Paweł Marzec w wystąpieniu *Optymalizacja serwisów internetowych dla urządzeń mobilnych na przykładzie techniki projektowania stron responsywnych* podkreślił konieczność wdrażania bibliotecznych serwisów WWW dla urządzeń mobilnych wobec tendencji rynkowych wskazujących na znaczny wzrost sprzedaży tych urządzeń oraz przeanalizował systemy zarządzania treścią do projektowania i utrzymania stron responsywnych. Kamil Stępień, pozostając przy tematyce technologii mobilnych, w referacie *Zastosowanie technologii rzeczywistości rozszerzonej (AR) w wizualizacji informacji* przedstawił na przykładach (m.in. projekt open source Google Cardboard) wykorzystanie tzw. rzeczywistości rozszerzonej do prezentowania informacji w czasie rzeczywistym.

W czasie ostatniej sesji merytorycznej zatytułowanej *Rola biblioteki w komunikacji naukowej* uczestnicy konferencji mieli okazję wysłuchać trzech referentek reprezentujących środowisko bibliotek akademickich. Autorka niniejszego sprawozdania przybliżyła problem surowych danych badawczych i kształcenia w zakresie ich wykorzystania, w referacie *Kształcenie umiejętności korzystania z danych badawczych (data information literacy)*. Julita Niedźwiecka-Ambroziak powróciła do tematyki urządzeń mobilnych w bibliotekach, przedstawiając *Kolekcje akademickie na czytnikach e-booków. Wdrażanie, funkcjonowanie i badanie użyteczności w Bibliotece WSB w Toruniu*. Na koniec Paulina Milewska w referacie *Rola biblioteki akademickiej w komunikacji naukowej* zaprezentowała nowe zadania i usługi bibliotek dla środowiska akademickiego oraz nowe role bibliotekarzy, a wśród nich m.in. edukatora, doradcy, popularyzatora, rzecznika, twórcy treści.

Organizatorzy konferencji zadbali o zapewnienie czasu na dyskusje, w których zadawano prelegentom pytania oraz poruszano dodatkowe, ważne tematy. Wśród najważniejszych kwestii warto przypomnieć:

- interpretacja współczesnego bibliofilstwa,

- konsekwencje oceny dorobku humanistów i badaczy nauk ścisłych według tych samych kryteriów,
- *Academica* — zasady digitalizacji zasobów BN (również tych, które funkcjonują w sieci w wersji elektronicznej), statystyki wykorzystania serwisu,
- szersze wykorzystanie dziedzinowego repozytorium E-LIS z zakresu bibliotekoznawstwa i informacji naukowej, w celu deponowania własnych publikacji,
- potrzeba analizy widoczności w sieci publikacji nie tylko pracowników instytutów/katedr bibliotekoznawstwa, ale również bibliotekarzy naukowych.

Konferencji towarzyszyła wystawa map wiedzy „Miejsca i przestrzenie. Mapowanie nauki”², której ambasadorem w Polsce jest Veslava Osińska z UMK. Można było obejrzeć wiele ciekawych plakatów, w tym np. mapę „kontynentów” serwisów informacyjnych w historii internetu czy mapę wpływu cytowań na wewnętrzną organizację artykułów naukowych. Nie obyło się też bez kontynuowania dyskusji na wieczornym spotkaniu towarzyszącym, którego szczególną atrakcją był koncert zespołu Szcherbate Zajęczki Trio z udziałem Magdaleny Cyrklaff, związanej z bibliologią i informatologią w UMK.

Uczestnicy konferencji oraz wszyscy, którzy nie mogli w niej wziąć udziału, mieli możliwość śledzenia relacji na Facebooku³ oraz w portalu Bibliosfera⁴. Zapewne wszyscy będą zainteresowani pełnymi tekstami referatów, których publikację zapowiedzieli organizatorzy.

Derfert-Wolf, L. II Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Homo communicativus. Przestrzeń informacyjna współczesnej nauki”. *Biuletyn EBIB* [on-line] 2015, nr 6 (159), *Czytelnictwo inaczej*. [Dostęp 20.09.2015]. Dostępny w: <http://open.ebib.pl/ojs/index.php/ebib/article/view/371>. ISSN 1507-7187.

² Miejsca i przestrzenie. Mapowanie nauki — wystawa. [data dostępu 10 września 2015]. Dostępna w: <http://scimaps.org/home.html>.

³ Paulina Milewska, *Homo communicativus. Przestrzeń informacyjna współczesnej nauki. Wpis na blogu*. [data dostępu 10 września 2015]. Dostępny w: <https://www.facebook.com/events/912543245436549/>.

⁴ Paulina Milewska, *Homo communicativus. Przestrzeń informacyjna współczesnej nauki*. [data dostępu 10 września 2015]. Dostępny w: <http://bibliosfera.net/kalendarz/wydarzenie/927/homo-communicativus-przestrzen-informacyjna-w-nauce/>